

PELLERVON PIKKUKIRJASIA N:o 14

N. N. NIKKILÄ

Osuuskassaliitto

sen merkitys ja tehtävät sekä
perustaminen

PELLERVON
ARKISTO

PELLERVO-SEURA :: HELSINKI 1926

Pellervo-lehti

on 26 vuotta ollut Suomen maatalviljelevän väestön ystävänä ja työtoverina.

„Pellervo“ on erikoisen tärkeä kaikille osuuskassan jäsenille, sillä siitä he saavat kaikkia mahdollisia neuvoja maataloutensa ja karjataloutensa järjestämisessä. „Pellervo“ ei saisi puuttua yhdestäkään maanviljelijäkodista.

„Pellervo“ ilmestyy joka viikko 24-sivuisena 103,000 kapaleen painoksena. Sen tilaushinta on 20 mk vuosikerralta.

Nuorten Pellervo

haluaa olla oppaana ja tukena maalaisnuorisollemme.

Se tahtoo nuorissa miellissä lujittaa uskoa maanviljelijänammattiin ja sen mahdollisuuksiin. Helppotajuudessa muodossa tarjoaa se nuorisolle maataloudellista ammattitietoa ja ohjausta.

Nuorten Pellervo ilmestyy kerran kuussa. Hinta 10 mk.

Suomen Osuustoimintalehti

on yleinen osuustoiminnallinen aikakauslehti ja osuuskuntain johto- ja toimihenkilöiden ammattilehti. Osuuskassaväkeäkin se ohjaa osuustoiminnan tietopuoliseen tuntemiseen, antaa käytännöllisiä neuvoja osuuskassojen ja osuuskassaliittojen toimintaa koskevissa asioissa ja seuraa osuustoiminnan kehitystä kotimaassa ja ulkomailla. Tämän vuoksi Suomen Osuustoimintalehti on tilattava jokaiseen osuuskassaan ja kassan kaikille hallituksen jäsenille. Lisäksi on kassan arkistoon hankittava Suomen Osuustoimintalehti sidottuna.

Suomen Osuustoimintalehti ilmestyy kerran kuukaudessa ja maksaa 25 mk sekä vähintään 5 kpl tilattaessa 22: 50 vuosikerralta. Sidottuja vuosikertoja on saatavana vuoden lopussa 25 markan hinnasta.

Pellervon toimisto.

Helsinki, Simonk. 6.

PELLERVON PIKKUKIRJASIA N:o 14

N. N. NIKKILÄ

OSUUSKASSALIITTO

SEN MERKITYS JA TEHTÄVÄT SEKA
PERUSTAMINEN

HELSINKI 1926
PELLERVO-SEURA

HELSINKI 1926
YHTEISKIRJAPAINO OSAKEYHTIÖ

I.

Osuuskassaliiton merkitys ja tehtävät.

Osuuskassaliittojen tarpeellisuus.

Maamme osuuskassoilla on yhdyssiteenä niiden keskuspankki, Osuuskassojen Keskuslainarahasto-Osakeyhtiö. Paitsi pääomien hankkimisesta osuuskassoille on tämä pankki yksissä neuvoin Pellervo-Seuran, Suomen osuustoiminnan keskusjärjestön, kanssa huolehtinut osuuskassojen tarkastuksesta, niiden toiminnan järjestämisestä ja toimihenkilöiden kouluuttamisesta tehtäviinsä sekä yleensä antanut kaikinpuolista ohjausta osuuskassojen hoidossa. Samaan tapaan tulee Keskuslainarahasto tietysti edelleenkin jatkamaan osuuskassojen ohjausta, vieläpä tarpeen mukaan tehostamaankin sitä. Tämä keskuspankin ohjaustyö on osuuskassatoiminnan menestymiselle välttämätön; mutta se ei yksinään riitä. Osuuskassatoiminnan laajentuessa on osoittautunut välttämättömän tarpeen vaatimaksi myös naikkallisen yhdvssiteen luominen osuuskassoille

ylläpitämään vuorovaikutusta saman seudun osuuskassojen välillä.

Kysymys osuuskassojen paikallisesta yhteistoiminnasta on tärkeä ja se on jo kauan askarruttanut osuuskassojen johtomiesten mieliä. Asian käytännöllinen ratkaisu on kuitenkin ollut vaikea meidän harvaanasutussa maassamme, kassojen ollessa pieniä ja kaukana toisistaan. Vasta vuonna 1924 pidetyssä yleisessä osuuskassojen edustajakouksessa voitiin ottaa käsiteltäväksi osuuskassojen paikallisen yhteistoiminnan järjestäminen. Kokous oli yksimielinen yhteistoiminnan tarpeellisuudesta ja teki sellaisen päätöksen, että on ryhdyttävä perustamaan paikallisia osuuskassaliittoja.

Paikallista yhteistoimintaa osuuskassojen kesken ovat vaatineet etupäässä käytännölliset tehtävät. Kaikissa osuuskassoissahan uusiintuvat jatkuvasti samantapaiset työt, lainojen myöntäminen erilaisiin tarkoituksiin, lainojen käytön valvonta, korkokannan määrittäminen, valistus-toiminta j. n. e., joista toimitsijain, s. o. hallitusten jäsenten ja kirjanpitäjain, tulee saada keskenään neuvotella ja joiden kehittämiseksi heidän täytyy voida suunnitella yhteisiä toimenpiteitä. Osuuskassaliitot tarjoavat tällaiseen tilaisuuden ja ovat siihen suoraan johtamassa.

Osuuskassaliittojen ohjelma.

Osuuskassaliittojen työohjelmaan kuuluu m. m.:

1) yhtenäisten periaatteiden aikaansaaminen lainojen myöntämisessä;

2) yhdenmukaisen lainojen käytön neuvonnan ja tarkastamisen toteuttaminen;

3) yhtenäisen korkopolitiikan noudattaminen otto- ja antolainauksessa;

4) talletusliikkeen kehittäminen yhteisten periaatteiden mukaan;

5) yhteisten sanomalehti-ilmoitusten ja kirjoitusten julkaiseminen;

6) toimihenkilöiden ammattitaidon kohottaminen;

7) taloudellisen ja osuustoiminnallisen valistustyön järjestäminen paikkakunnalla;

8) käytännöllisen yhteistyön järjestäminen muiden osuuskuntain kanssa sekä yhteisten, koko piirin käsittävien osuustoiminnallisten juhlien järjestäminen; ja

9) aloitteiden tekeminen seudun taloudellisen aseman parantamiseksi. Tämän lisäksi voivat osuuskassaliitot ottaa ohjelmaansa muitakin kassaliikettä läheisesti koskevia tehtäviä.

Seuraavassa selostetaan lyhyesti näitä osuuskassaliittojen toimintaohjelmaan kuuluvia eri kysymyksiä.

Samanlaiset periaatteet lainojen myöntämisessä.

On luonnollista, että lähekkäin toimivissa osuuskassoissa on tärkeätä noudattaa lainojen myöntämisessä samanlaisia periaatteita.

Tuottaa näet huomattavaa hämminkiä ja sekaannusta, jos lähekkäin olevat osuuskassat soveltavat lainausliikkeeseensä toisistaan poikkeavia periaatteita. Jos esim. toisessa kassassa lainat samoihin tarkoituksiin myönnetään huomattavasti pitemmäksi aikaa kuin toisessa lähellä toimivassa osuuskassassa, on tällainen asiointila omansa herättämään tyytymättömyyttä. Sen sijaan yhtenäinen menettely on omansa herättämään luottamusta ja antamaan toiminnalle vakavuutta. Luonnollista on, että yhdenmukaisuudessa ei tule pyrkiä liian pitkälle. Samassakin kassassa täytyy usein toiselle jäsenelle antaa laina pitemmäksi aikaa kuin toiselle, vaikka lainat myönnetäänkin samaan tarkoitukseen. Tulee tyytyä vain n. s. liikkumisvapauden määrittelemiseen. Tärkeätä olisi, että useammissa lähekkäin olevissa kassoissa aika-ajoin kohdistettaisiin erikoista huomiota jonkin sellaisen talous-

haaran kehittämiseen, mihin luontaisia edellytyksiä seudulla on olemassa. Jos lainoja annettaisiin erikoisesti tämän taloushaaran kehittämiseen ja jos vielä lisäksi saataisiin aikaan joko maatalousseuran, pienviljelijäyhdistyksen tai miksei myöskin kassojen aloitteesta kilpailu tällä alalla, saataisiin tällöin riittävä huomio kiinnityksi juuri tähän taloushaaraan ja sen kehittämiseen paikkakunnalla. Varottava kumminkin on, ettei yksipuolisuudessa mennä liian pitkälle eikä liiaksi rajoiteta jäsenten vapaata harkintaoikeutta.

Lainojen käytön suunnittelu ja valvonta.

Lainojen käytön valvonnan yhdenmukaistuttamisella on niinikään huomattava merkitys. Lainojen käytön valvonnan pitää hyvin hoidetussa osuuskassassa alkaa jo ennen lainan myöntämistä siten, että lainan käyttö jo ennen lainan nostamista yksityiskohtaisesti suunnitellaan. Edelleen liittyy tähän neuvonta, miten työ on suoritettava, ja lopuksi kysymys siitä, miten todetaan, että työ on sopimuksenmukaisesti suoritettu. Jos toisissa kassoissa tämä jäseniä velvoittava, mutta samalla oikeisiin tuloksiin johtava valvonta lyödään laimin, ei siitä ole seurausena ainoastaan se, että kassalainojen tuot-

tama hyöty jää sattuman varaan, vaan myös hämmingin vaara naapurikassojenkin toiminnassa. Kun toiset kassat vaativat täsmällisyyttä lainojen käytössä, toisten kassojen taas salliessa laininlyöntejäkin, voivat vähemmän kehittyneet jäsenet kantaa nurjaa mieltä ankaraa hallitusta kohtaan sekä aiheuttaa riitaa ja epäsopua. Yhdenmukaiset menettelytavat sitävastoin ovat omansa vakaannuttamaan kunkin kassan lainausliikettä. Edelleen voi ajatella, että kassat ryhtyvät yhteisesti kuntien, maamiesseurojen, pienviljelijäyhdistysten ja toisten osuuskuntien kanssa hankkimaan neuvoja kassojen jäsenten käytettäväksi ja lainojen käytön tarkastuksen suorittajiksi.

Yhdenmukainen korkopolitiikka otto- ja antolainauksessa.

Niinikään on tärkeätä, että lainauskorot eri kassoissa ovat, mikäli mahdollista, yhtäläiset. Jäsenistä, jotka eivät voi yksityiskohtaisesti seurata kassan asioita, saattaa olla oudoksuttavaa, jos toisessa kassassa naapurikylissä kannetaan lainoista huomattavasti alempi tai korkeampi korko kuin omassa kassassa. Tämäkin saattaa herättää aiheettomia epäluuloja ja rauhatonmuutta jäsenten keskuudessa. Samaten on vält-

tämätöntä, että kassat eivät kilpaile keskenään talletuskoroissa. Yhdenmukaiset menetelmät täs-
säkin kysymyksessä ovat senvuoksi hyvin suota-
vat.

Talletusliike.

Myös talletusliikkeen kehittämisessä huomioon otettavia seikkoja harkittaessa voi olla paljon hyvää yhteisistä neuvotteluista. Yhtäläiset talletuskorot ja samanlaiset tavat maksaa talletuksia takaisin ennen irtisanomisajan loppuunkulumista ovat seikkoja, joilla on merkitystä talletusliikkeen kehittymiselle. Yhteinen valistustyö olisi myöskin suotavaa ja sitä voitaisiin kohtuullisilla kustannuksilla yhteisvoimin harjoittaa. Kun osuuskassaliitossa on esim. 5—10 osuuskassaa, voisivat nämä aika-ajoin julkaista paikkakunnan sanomalehdissä huomattavia yhteisiä ilmoituksia, joissa yleisön huomio kiinnitettäisiin talletusliikkeeseen. Yksityisille kassoille tulee tällainen ilmoittaminen kalliiksi, mutta yhteistoiminnan avulla se käy mahdolliseksi kohtuullisin kustannuksin. Vielä voisivat kassat yhteisesti toimittaa sanomalehtiin talletusliikettä selostavia kirjoituksia. Edelleen olisi maaseudun rahaliikkeelle varmaan eduksi, että osuuskassaliittojen aloitteesta pidettäisiin neuvotteluja osuuskauppojen säästökassojen ja säästöpankkien kanssa talletuskorkokysymyksestä.

Yhteiset osuuskassajuhlat.

Yhteisten osuustoiminnallisten juhlien järjestäminen on myös parhaita keinoja, joiden avulla yleisön huomiota voidaan kiinnittää kassaliik-
keeseen. Juhlat saattaa järjestää monella eri tavalla. Nykyjäänkin viettävät osuuskassat 10-, 15-, 20- ja pian myöskin 25-vuotisjuhlia. Kun kunnan ja lähiseudun kassat usein ovat perustetut eri aikoina, sattuvat niiden juhlienvietotkin eri ajoiksi. Varmaankin olisi hyödyllistä, jos näitä juhlia järjestettäisiin ja vietettäisiin »yhteisvoimin». Tämä voisi tapahtua niin, että juhliva osuuskassa kutsuisi vieraaksi toiset lähiseudun osuuskassat. Naapurikassojen edustajien läsnäolo jo sellaisenaan kohottaisi juhلاميeltä. Heidän esittämänsä tervehdykset ja kertomansa oman kassan toiminnasta saadut kokemukset voisivat antaa uusia herätteitä ja avata uusia näköaloja. Milloin ei taas tällaisia historiallisia juhlia sattuisi vietettäväksi, voitaisiin järjestää yhteisiä juhlia ilman tällaista aihehtakin. Jos ne järjestettäisiin sopivaan aikaan vuodesta ja jos niihin varattaisiin arvokasta ohjelmaa, olisi niillä varmaankin mieltäylentävä ja osuuskassa-asiaa eteenpäin vievä merkitys. Myöskin voi kassaliiton vuosikokouksen yhteyteen järjestää yhtei-

sen juhlan. Jos tällaiset juhlat pidettäisiin vuosittain eri kassojen alueella, olisi niilläkin herättävä ja kassaliikettä edistävä vaikutus.

Yhteisiä juhlia muiden osuuskuntien kanssa.

Mutta juhlien pidon ei tarvitse supistua ainoastaan osuuskassojen keskeiseksi. Useimmilla seuduilla, missä osuuskassoja on, toimii myöskin osuuskauppa, osuusmeijeri, maidonmyyntiosuuskunta j. n. e. Kaikilla näillähän on yhteinen päämäärä, maanviljelijäin talouden edistäminen ja sen tuottavammaksi saaminen. Senvuoksi on tärkeitä, että nämä eri aloilla toimivat osuuskunnat ovat vuorovaikutuksessa keskenään ja tukevat toinen toistaan. Mikä onkaan esim. osuusmeijerin menestymiselle tärkeämpää kuin se, että meijerin jäsenet saavat osuuskassan avulla taloutensa mahdollisimman hyvään kuntoon. Silloin he voivat tuottaa entistä enemmän maitoa, ja mitä enemmän he voivat tuoda meijeriinsä maitoa, sitä paremmin tämä menestyy. Mitä runsaammin meijerin jäsenet taas saavat meijerinsä välityksellä rahaa, sitä osto- ja maksukykyisempiä he ovat, ja tämä koituu vuorostaan osuuskaupalle eduksi. Osuuskassan jäsenille taas on sitä edullisempaa, mitä paremmin menestyvän osuusmeijerin välityksellä he voivat

karjataloustuotteensa jalostaa, sillä sitä korkeampia hintoja he niistä saavat. Hyvin menestyvä osuuskauppa voi tarjota heille entistä huokeammalla hyviä koneita, apulantoja, väkirehuja ja kulutustavaroita. Etujen yhteisyys on siis olemassa ja sen hyväksi on myös yhteisesti ponnistettava. Kaikkien maataloutta edistävien osuuskuntien yhteiset juhlat ovat senvuoksi lämpimästi suositeltavia. Tällaisia eri osuuskuntien paikallisia »osuustoimintapäiviä» onkin jo pidetty säännöllisesti vuosittain monin paikoin maathamme ja näillä päivillä on ollut suuri vaikutus paikallisen osuustoimintaharrastuksen kasvamiseen. Tapa olisi vain saatava yleiseksi. Aloitteiden teko tällaisten juhlien aikaansaamiseksi kuuluu m. m. osuuskassaliittojen ohjelmaan. Pellervo-Seura ja Keskuslainarahasto voivat myötävaikuttaa tällaisten juhlien onnistumiseen, lähettämällä konsulenttinsa tai jonkin muun toimihenkilönsä juhliin avustamaan ohjelman suorituksessa.

Edellä esitetyt osuuskassojen yhteistoimintaa koskevat ohjelmakysymykset ovat etupäässä aatteellisia laadultaan, vaikka niillä samalla on varsin huomattava vaikutus osuuskuntien aineelliseenkin menestymiseen. On kumminkin sellaisia olosuhteita, joissa puhtaasti käytännöllisillä-

kin liiketoimilla osuuskassojen kesken saattaa olla varsin huomattava merkitys.

Yhteistoiminta yhteisostojen järjestämisessä.

Sellaisia käytännöllisiä kysymyksiä, joihin osuuskassojen keskinäinen yhteistoiminta voi paljon vaikuttaa, on ammattitarvikkeiden hankinta. Osuuskassathan ovat huomattavasti edistäneet ammattitarvikkeiden käyttöä jäsentensä keskuudessa m. m. siten, että ne ovat järjestäneet yhteisiä hankintoja toimeenpanemalla yhteisostoja. Kun osuuskassa yleensä voi, joitakin poikkeuksia lukuunottamatta, ostaa vain suhteellisen pieniä määriä, tulevat ostot huomattavasti edullisemmiksi, jos useampien kassojen jäsenten maataloustarvikkeiden hankinta voidaan keskittää yhteen. Tällaisten laajempien yhteisostojen järjestäminen pitäisi saada entistä paljoa suurempaan käyntiin. Useimmissa tapauksissa voitaneen asia järjestää niin, että varsinaisen kaupallisen puolen hoitaminen jätetään osuuskaupan huoleksi ja että kassat toimivat vain tilausten kerääjinä ja osuuskau-palle hankittujen ostojen rahoittajina. Jos tällä alalla saataisiin kaikkialla käyntiin voimaperäinen työ, saataisiin ammattitarvikkeiden käyttö leviämään entistä laajemmalle ja niiden tuottama hyöty yleistymään.

Maaseudun rahaliikkeen keskittäminen.

Osuuskassojen tulisi mahdollisuuksien mukaan ryhtyä hoitamaan muiden maataloutta edistävien osuuskuntien rahaliikettä. Se tapahtuu siten, että toiset osuuskunnat alkavat käyttää osuuskassoja pankkinaaan avaamalla niissä juoksevia- ja talletustilejä sekä saamalla osuuskassasta luottoa, jolla voivat liikettään kehittää. Osuuskassat ottavat vastaan liikettä käyttäville osuuskunnille tulevia maksuja toisilta paikkakunnilta ja maksavat niiden suorituksia muualle. Tällainen liikeyhteys on jo käynnissä monin paikoin osuuskassojen, osuusmeijerien ja osuuskauppojen välillä. Tulokset ovat olleet kaikin puolin hyvin tyydyttäviä. Osuuskassaliittojen tulisi myös tätä liikettä voimakkaasti kehittää, sillä se on omansa keskittämään maaseudun rahaliikettä. Huomioon tulisi myös ottaa seurakuntien ja kuntien rahaliike ja niiden pankeissa seisovat rahat.

Aloitteet taloudellisen elämän parantamiseksi.

Monen paikkakunnan taloudellinen elämä kaipa-
paa aloitteita ja herätteitä, jos siinä tahdotaan
saada aikaan parannuksia. Niinpä esim. tarpeel-
lisiä tuotanto-osuuskuntia, osuusmeijereitä, mu-
nanmyynti-, sammalkuivike-, sonni- y. m. osuus-

kuntia, ei ole vielä läheskään kaikkialla, missä niistä olisi suurta apua. Posti- ja liikenneyhteydet ovat toisin paikoin vielä varsin alkeelliset ja vaativat parantuakseen erinäisiä toimenpiteitä. Osuuskassaliitot voivat viedä näitäkin asioita eteenpäin ja tehdä niiden hyväksi aloitteita.

Toimihenkilöiden opastus.

Verraten lyhytaikainen kokemus on jo ehtinyt osoittaa, että osuuskassaliitoilla on suuri merkitys osuuskassatoiminnassa. Muutamissa liitoissa on jo m. m. pidetty hallitusten jäsenten neuvottelukokouksia, joissa Keskuslainarahaston ja piiritarkastajain alustusten pohjalla on keskusteltu erilaisista käytännöllisistä tehtävistä ja joissa osuuskassojen toimihenkilöt ovat saaneet tilaisuuden tuoda ilmi ajatuksensa ja kokemuksensa erilaisista menetelmistä osuuskassojen hoitoa koskevissa asioissa. Toimihenkilöt ovat olleet tällaisiin neuvottelukokouksiin hyvin tyytyväiset. Moni heistä on maininnut, että niissä parhaiten selviävät toimitsijain tehtävät.

Osuuskassaliiton perustamismahdollisuudet.

Kuten edellä olevasta huomataan, on osuuskassojen yhteistoiminnassa varsin huomattavasti kehittämismahdollisuuksia. Osuuskassojemme joh-

tomiesten harrastuksen ja hyvän tahdon varaan jää, miten tehokkaasti niitä voidaan hyväksi käyttää.

Luonnollista on, että osuuskassojen yhteistoiminnan järjestämisen täytyy toistaiseksi jäädä kassojemme johtomiesten vapaaehtoisen harrastuksen varaan. Missä kykeneviä ja asiaaharrastavia johtomiehiä on, siellä varmaan syntyy yhteistoimintaa varten osuuskassaliittoja. Missä taas voimia ei vielä ole, siellä täytyy odottaa siksi, kunnes aika ja kasvavat tarpeet näitä liittoja synnyttävät. Tärkeätä kumminkin on, että liittojen piirejä suunniteltaessa noudatetaan järjestelmällisyyttä ja huolehditaan siitä, että perustettavien liittojen piirien väleihin ei jää sellaisia »kuolleita» alueita, joiden kassat eivät voi nyt eivätkä tulevaisuudessakaan muodostaa omaa liittoa eivätkä piiritoimintaa kehittää. Senvuoksi on liittojen perustajien oltava vuorovaikutuksessa Pellervo-Seuran ja Keskuslainarahaston konsulenttien kanssa. Piirikonsulentit auttavat liittojen perustamisessa sekä valvovat, että alue-rajat tulevat tarkoituksenmukaisesti määrätyiksi.

II.

Osuuskassaliiton perustaminen.

Osuuskassaliitot, ollen aatteellisia yhdistyksiä, toimivat yhdistyslain alaisina. Senvuoksi onkin niiden perustamisessa ja rekisteröimisessä noudatettava sanotun lain määräyksiä, mitkä osittain poikkeavat osuuskuntien perustamista koskevista osuustoimintalain määräyksistä. Liittoja perustettaessa on lisäksi huomattava, että ne eivät ole henkilöyhtymiä, vaan tulevat niiden jäseniksi paikalliset osuuskassat. Liitot ovat siis toisen asteen yhteenliittymiä.

Lain mukaan ei osuuskuntaa voida liittää toiseen osuuskuntaan eikä yhdistykseen jäseneksi vastoin osuuskunnan omaa tahtoa. Kun osuuskunnankokous on osuuskunnan tahdon ylin ilmaisija, on asianmukaista, että osuuskassaa ei liitetä jäseneksi osuuskassaliittoon ilman osuuskunnankokouksen nimenomaista päätöstä. Ennenkuin tällainen päätös voidaan tehdä, tulee kumminkin perustettavan liiton suuntaviivat olla

selvillä. Tätä varten on liittojen perustamista ennakolta valmistettava. Tämä voi tapahtua seuraavalla tavalla.

Aloitteentekijänä voi olla joko yksityisen osuuskassan hallitus tai useampien kassojen toimihenkilöitä. Alkuunpanijat kääntyvät ensiksi asianomaisen piirikonsulentin tai Pellervo-Seuran tai Keskuslainarahaston puoleen, pyytäen tarpeellisen määrän tätä ohjevihkosta ja muita mahdollisia ohjeita, sekä kokoontuvat sen jälkeen neuvottelemaan asiasta, varsinkin laatimaan liittoa varten sääntöehdotusta ja suunnittelemaan sen piiriä. Mikäli mahdollista on tähän neuvotteluun koetettava saada asianomainen Pellervo-Seuran tai Keskuslainarahaston piirikonsulentti. Missään tapauksessa ei pidä ryhtyä liittoa lopullisesti perustamaan, ennenkuin piirikonsulentille on annettu suunnitelmista tieto ja hänen kanssaan sovittu liiton piirin rajoista.

Ohjeeksi liiton sääntöjen laatimiselle on tämän kirjan loppuun liitetty ehdotus liiton perustamiskirjaksi. Siihen sisältyvä sääntöehdotus ei kaivanne yksityiskohtaisempaa selvittelyä. Ainoastaan parista seikasta, jotka tulevat kysymykseen sääntöehdotuksessa olevien avoimien paikkojen täyttämässä, on syytä lyhyesti huomauttaa.

Se alue, jonka piirissä osuuskassat olisi liitettävä yhteistoimintaan, on määrättävä suhteellisen

pieneksi. Jos kunta on laaja ja jos siinä on useita osuuskassoja, kuten Itä- ja Pohjois-Suomessa yleensä on, ei yhteenliittymistä olisi ajateltava muuta kuin poikkeustapauksissa yhtä tai kahta kuntaa laajemmalle. Sen sijaan siellä, missä kunnat ovat pieniä ja niissä vain yksi tai muutamia harvoja kassoja, voivat muutamat lähekkäin olevat kunnat muodostaa tällaisen yhteistoimintapiirin. On luonnollista, että kuntien rajojen ei tarvitse olla ehdottomana rajana, vaan että rajat voidaan sovittaa kulkuteiden ja likeyhteyksien mukaan. Jos asia näin järjestetään, tulevat matkat yhteisiin kokouksiin olemaan lyhyet ja toiminta voi tapahtua ilman kalliita matkakuluja. Lisäksi toiminta voitaisiin hoitaa ilman vakinaisia toimihenkilöitä.

Liiton nimen tulee olla käytännöllinen ja lyhyt. Siksi voidaan ajatella esim. pitäjän nimeä, jos liitto käsittää vain yhden kunnan, tai jotakin muuta piiriä ja seutua sopivasti kuvaavaa nimeä liitto-sanaan yhdistettynä.

Sääntöjen viidennessä pykälässä mainittu vuosisivero on määrättävä niin suureksi, että siten saadut rahat riittävät liiton säännöllisiin kuluihin. Kaikille liitoille soveltuvaa veron vakioerää ei voida tässä tarkalleen määrätä, koska siinä on otettava huomioon paikalliset olot ja liittoon liit-

tyvien kassojen jäsenmäärä. Nykyisen rahanarvon aikana on yhtä markkaa jäsentä kohden pidettävä alimpana rajana. Veron vakioerää ei pidä asettaa liian alhaiseksi, sillä käyttövarojen niukkuus voi ehkäistä liiton toimintaa, vieläpä tehdä sen hedelmättömäksikin.

Sittenkuin asia tällä tavoin on valmisteltu ja liitolle sääntöehdotus laadittu, aloitteentekijät laativat ja lähettävät kirjelmän jokaiselle liiton jäseneksi ajatellun osuuskassan hallitukselle, pyytäen tätä pitämään huolen siitä, että kysymys liittoon liittymisestä tulee osuuskunnankokouksessa ratkaistuksi ja että osuuskunta, jos päätös on myönteinen, lähettäisi valtuutetun edustajansa liiton perustavaan kokoukseen. Kirjelmä voidaan laatia tämän kirjasen lopussa olevan mallin mukaan. Sen mukaan liitetään kappale tätä kirjasta, viittaamalla siinä olevaan sääntöehdotukseen ja mainitsemalla liitolle suunniteltu alue ja nimi sekä jäsenten suoritettavan vuosimaksun suuruus.

Kun osuuskassaliittoon liittymisasiä edellä esitetyllä tavalla joutuu osuuskassan hallituksen käsiteltäväksi, on hallituksen muistettava valmistaa asia ja tehdä siitä ehdotus osuuskunnankokoukselle. Osuuskunnankokouksessa voidaan liittoasiasta tehdä päätös esim. seuraavanlaista sanamuotoa käyttäen:

Esitettiin Kylänpään Osuuskassan allekirjoittama, osuuskassaliiton perustamista koskeva kirjelmä, sitä seurannut osuuskassaliiton sääntöluonnos sekä hallituksen asiaa koskeva ehdotus. Kun asian johdosta oli keskusteltu, päätettiin yksimielisesti (..... äänellä ääntä vastaan) yhtyä suunniteltuun liittoon ja liittää osuuskunta sen jäseneksi. Liittoa perustamaan ja osuuskunnan puolesta perustamiskirjaa allekirjoittamaan valtuutettiin hallituksen puheenjohtaja (varapuheenjohtaja) N. N. ja kirjanpitäjä N. N. Ote tästä pöytäkirjasta annetaan heille yhteiseksi valtakirjaksi.

Kun sitten sopiva määrä, vaikkapa vain 4—5 osuuskassaa, on tehnyt liittymispäätöksen ja samalla valinnut edustajansa, joiksi olisi hyvä valita kassan toiminimen kirjoittajat, on alkuunpanijain kutsuttava valtuutetut perustavaan kokoukseen, jossa lopullisesti hyväksytään säännöt ja perustetaan liitto. Valtuutetut kirjoittavat perustamiskirjaan kassansa toiminimen ja sen alle oman nimensä. Samassa tilaisuudessa valitaan liitolle johtokunta, jonka ensimmäisenä tehtävänä on toimittaa liitto merkityksi yhdistys-

rekisteriin. Muuten liittojen sääntöluonnoksesta näkyy, mitä kaikkea perustavassa kokouksessa on päätettävä.

Osuuskassaliiton perustajilla, siis osuuskassojen valtuutetuilla, tulee olla perustamistilaisuudessa oikeaksi todistettu ote sen osuuskunnan kokouksen pöytäkirjasta, missä heille valtuus annettiin. Nämä pöytäkirjanotteet on säilytettävä liiton arkistossa tulevia aikoja varten.

Liiton perustamistilaisuudessa on laadittava pöytäkirja, josta m. m. näkyy, mitkä osuuskassat olivat kokouksessa edustettuina ja ketkä olivat valtuutetut sekä eri pykälässä mainittava valittujen johtokunnanjäsenten nimet, ammatti ja asuinpaikka. Mallisääntöjen 8 §:n mukaan valitsee johtokunta keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan ja senvuoksi on valitun johtokunnan pidettävä heti liiton perustamisen jälkeen ensimmäinen kokous mainittujen vaalien toimitamista varten.

Osuuskassaliitot merkitään yhdistysrekisteriin ja rekisteriasiakirjoissa tulee olla seuraavat paperit:

3 kpl. yhdistysrekisteri-ilmoitusta (kaavakkeita saadaan kruununvoudeilta, sosialiministeriöstä ja Pellervon toimistosta);

3 kpl. liiton perustamiskirjaa sääntöineen alkuperäisinä, allekirjoitettuina ja todistettuina;

3 kpl. oikeaksi todistettua jäljennöstä liiton perustamistilaisuudessa tehdystä pöytäkirjasta, josta m. m. näkyvät hallituksen jäsenten nimet ja kotipaikka;

3 kpl. oikeaksi todistettua otetta sen johtokunnan kokouksen pöytäkirjasta, jossa esimies valittiin.

Miten ilmoituskaavakkeet täytetään, näkyy niissä olevista osoituksista.

Osuuskassaliitot lähettävät rekisteröimisasiakirjansa Keskuslainarahastoon, joka huolehtii niiden toimittamisesta sosialiministeriöön. Niistä palauttavat rekisteröimisviranomaiset 1 kpl. ilmoituskirjaa rekisterimerkintätodistuksella varustettuna. Rekisteröiminen on maksuton eikä asiakirjoja tarvitse kartoittaa.

Rekisteröimisen tapahduttua on liitto valmis alkamaan varsinaisen toimintansa, mutta jo ennen rekisteröimistäkin johtokunta voi pitää kokouksia ja järjestellä asioita.

Tällä sopimuskirjalla ovat allekirjoittaneet
osuuskassat perustaneet ».....

.....
osuuskassojen liitto r. y.» nimisen yhdistyksen,
jonka tarkoituksena on olla jäsenosuuskasso-
jensa aatteellisena ja taloudellisena yhdys-
siteenä, sekä hyväksyneet sille seuraavat sään-
nöt.

..... osuuskassojen liiton

SÄÄNNÖT.

1 §.

Liiton nimi on ».....
osuuskassojen liitto r. y.». Sen kotipaikka on
..... kunta.

2 §.

Liiton tarkoituksena on olla osuuskassojen aatteellisena ja taloudellisena yhdyssiteenä. Sen toiminnan lähimpinä päämäärinä ovat:

1. jäsenkassojen toimihenkilöiden aatteellinen ja käytännöllinen kasvattaminen;
2. jäsenkassojen toiminnan yhdenmukaistuttaminen ja kassojen kautta tapahtuvan rahaliikkeen ohjaaminen piirin maataloudellista kehitystä parhaalla tavalla palvelemaan;
3. lainojenkäytön tarkastuksen ja sen ohessa tapahtuvan neuvontatyön tehostaminen. Liitto voi tätä tarkoitusta varten palkata ammattitaitoisia neuvojan, jos se katsotaan tarpeelliseksi;
4. yhteinen edustus keskusliikkeiden kokouksissa; sekä
5. jäsenkassojen keskinäisen taloudellisen tukemisen järjestäminen.

Liitto voi, siitä vuosikokouksessa päätettyään, ryhtyä yhteistoimintaan muiden lähiseuduilla toimivien osuuskassaliittojen kanssa.

3 §.

Liiton jäseneksi voidaan ottaa jokainen

..... alueella toimiva osuuskassa.

4 §.

Osuuskassat otetaan hakemuksesta liiton jäseniksi siinä järjestyksessä kuin näiden sääntöjen 9 §:ssä sanotaan.

5 §.

Kukin jäsenkassa suorittaa liitolle vuosiveroa markkaa kutakin jäsentään kohden. Lisäveroa kannetaan liiton vuosikokouksen päätöksen perusteella, jos säännöllinen vuosivero ei riitä yhteisten päätösten aiheuttamien toimenpiteiden ja juoksevien menojen korvaamiseen. Mahdollinen ylijäämä siirretään liiton rahastoon, jonka varoja käytetään johtokunnan harkinnan mukaan osuustoiminnallisen valistustyön tehostamiseksi paikkakunnalla.

6 §.

Liiton tilit päätetään kalenterivuositain ja jätetään tilintarkastajille viimeistään seuraavan vuoden helmikuun 15 päivään mennessä.

7 §.

Vuotuisen, liittoa käsittävän osuuskassatilaston aikaansaamiseksi tulee jokaisen jäsenkassan ennen helmikuun 15 päivää jättää liiton johtokunnalle sen pyytämät, kassan edellisen vuoden toimintaa koskevat tiedot sekä liiton vuosikokouksissa käsiteltäviksi haluamansa asiat.

8 §.

Liiton asioita hoitaa johtokunta. Tämän muodostavat 3 vakinaista ja 3 varajäsentä, jotka vuosikokouksessa valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan, luettuna vuosikokouksesta vuosikokoukseen. Ensiksi valituista eroaa kuitenkin kahtena ensimmäisenä vuotena kunakin yksi varsinainen ja yksi varajäsen arvan mukaan. Sen jälkeen määrää eroamisvuoron toimiaika. Uudestaan valitseminen on sallittu.

Johtokunta valitsee keskuudestaan vuodeksi kerrallaan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja rahastonhoitajan.

Liiton nimen kirjoittaa johtokunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja.

Johtokunta on päätösvaltainen 2 jäsenen läsnäollessa, jos nämä ovat päätöksestä yksimieliset.

9 §.

Johtokunnan asiana on m. m.:

1. hoitaa liiton asioita näiden sääntöjen mukaan sekä panna toimeen liiton kokousten päätökset;
2. seurata jäsenkassojen toimintaa sekä harjoittaa ja liiton kokouksille esittää keinoja jäsenkassojen toiminnan kehittämiseksi;
3. esittää parhaiten työnsä suorittaneet osuus-

kassojen lainanottajat liiton vuosikokouksessa julkisesti palkittaviksi;

4. seurata osuustoiminnallis-maataloudellista kehitystä liiton alueella ja ryhtyä aloitteisiin sen eteenpäin viemiseksi;

5. kutsua koolle liiton kokoukset, valmistaa niissä esille tulevia kysymyksiä sekä hankkia niihin arvokasta ohjelmaa;

6. ottaa liittoon uudet jäsenet;

7. ottaa ja erottaa liiton mahdollisesti tarvitsemat toimihenkilöt;

8. edustaa liittoa niiden keskuslaitosten kokouksissa, joissa liitto on jäsenenä, ellei vuosikokous valitse muita edustajia;

9. ylläpitää yhteyttä muiden lähiseudulla toimivien osuuskassaliittojen kanssa.

10 §.

Johtokunnan tulee, milloin erittäin laajakan-
toisista, liiton alueen osuustoimintaa koskevista
asioista ja aloitteista on kysymys, kutsua muiden
osuustoiminnallisten liikkeiden ja maataloudellis-
ten järjestöjen hallitusten edustajat yhteisiin
neuvotteluihin.

11 §.

Liiton vuosikokous, josta ja siinä käsiteltävistä
asioista on ilmoitettava kirjeellisesti kunkin jä-

senkassan hallitukselle vähintään 14 päivää aikaisemmin, pidetään kunkin vuoden maalis- tai huhtikuun kuluessa ja käsitellään siinä seuraavat asiat:

1. johtokunnan vuosikertomus;
2. tilintarkastajain lausunto ja kysymys vastuuvapauden myöntämisestä johtokunnalle;
3. yhdistelmä jäsenkassojen lainojenkäytön tarkastuskertomuksista;
4. kuluvan vuoden toimintasuunnitelma;
5. valitaan 2 tilintarkastajaa ja näille 2 varamiestä kuluvan vuoden tilejä tarkastamaan;
6. valitaan 1 vakinainen ja 1 varajäsen johtokuntaan eroavien sijaan;
7. päätetään yhteistoiminnasta muiden osuuskassaliittojen kanssa;
8. määrätään toimihenkilöiden palkkiot;
9. työpalkintojen jako, mikäli tätä ei ole toimitettu osuuskassojen kokouksissa;
10. muut johtokunnan tai jäsenkassojen esittämät ja kokouskutsussa mainitut asiat;
11. suunnitellaan jäsenkassojen osanotto keskusjärjestöjen kokouksiin.

Liiton vuosikokoukset ovat sopivan ohjelman kautta muodostettavat innostaviksi, koko piirin käsittäviksi osuustoiminnallisiksi juhlapäiviksi.

12 §.

Liiton ylimääräinen kokous pidetään, milloin johtokunta sen tarpeelliseksi katsoo, ja kutsutaan se koolle samoin kuin vuosikokous.

Muut tiedonannot liiton jäsenille toimitetaan samalla tavalla.

13 §.

Liiton kokouksiin ja niissä käytäviin keskusteluihin saavat ottaa osaa kaikki jäsenkassojen jäsenet. Äänestyksiin ja päätösten tekoon ottaa osaa vain yksi valtuutettu kustakin jäsenkassasta, joilla kullakin on 1 ääni.

14 §.

Liiton kokoukset avaa johtokunnan puheenjohtaja. Kokouksen puheenjohtajana toimii siihen kulloinkin valittu henkilö.

15 §.

Jäsenkassa, joka ei noudata näitä sääntöjä tai ei alistu yhteisiin päätöksiin, erotettakoon liiton kokouksessa sen jäsenyydestä.

16 §.

Muutoksia näihin sääntöihin voidaan tehdä ainoastaan vuosikokouksessa. Muutosehdotukset on jätettävä johtokunnalle ennen helmikuun 15 päivää ja muutosehdotuksen puolesta on annet-

tava vähintään $\frac{2}{3}$ kokoukseen osaaottavien äänimäärästä.

17 §.

Jos liitto kahdessa peräkkäin pidetyssä vuosikokouksessa $\frac{2}{3}$ äänen enemmistöllä tehdyllä päätöksellä lakkautetaan, käytetään sen varojen ylijäämä osuustoiminnan edistämiseksi liiton piirissä kokouksen lähemmin päättämällä tavalla.

Osuuskassan hallitukselle,

Lähetämme tämän ohjekirjasen siinä toivossa, että tahtoisitte siihen tutustua ja ryhtyisitte kanssamme perustamaan osuuskassaliittoa. Olemme jo ennakolta suunnitelleet liitolle säännöt tässä kirjasessa olevien mallisääntöjen luonnoksen perusteella. Lopulliset säännöt laaditaan liiton perustavassa kokouksessa, joka pidetään kuun p:nä 19... Pyydämme siksi toimittamaan osuuskuntanne päätöksen liittoon liittymisestä ja lähettämään valtuutetut edustajanne kokoukseen.

..... kuun p:nä 19...

Tervehtien

Pellervon kirjasto

sisältää **käsikirjoja** osuuskuntain perustamisesta ja hoidosta sekä muuta täysipitoista **osuustoimintakirjallisuutta**. Mainittakoon siitä seuraa-
vat numerot:

N:o 5. **Osuustoimintalaki**. *Ohjeita sen käyttämiseen*. Yhdeksäs painos. 1921. 136 sivua.
Hinta 10: —, sid. 16: —.

N:o 9, I. **Osuuskassan perustaminen ja hoito**.
(Uusi painos tekeillä).

N:o 9, II. **Osuuskassan kirjanpito**. Kolmas painos. 1924. 148 sivua ja kirjanpitomalleja.
Hinta 20: —, sid. 27: 50.

N:o 23. *Onni Karhunen*, **Osuuskuntain suhde rekisteriviranomaisiin**. Neljäs painos. 1920. 70 sivua. Hinta 6: —.

N:o 29. **Munanmyyntiosuuskunta**. *Käsikirja sen perustamisesta ja hoidosta*. Toinen painos. 1922. 88 sivua. Hinta 12: —, sid. 22: —.

N:o 38. **Osuustoiminnan merkkimiehiä**. *Eri maiden huomattavimpien miesten elämäkertoja*. 1920. 285 sivua, 21 kuvaa. Hinta 10: —, sid. 20: —.

N:o 41. **Yhteisvoimin**. *Juhlajulkaisu Hannes Gebhardin 60-vuotispäiväksi*. 1924. Sisältää valaisevia osuustoiminnallisia ja kansantaloudellisia kirjoitelmia. 305 sivua. Hinta 20: —, sid. 30: —.

N:o 42. **Yhteiseltä taipaleelta**. *Julkaistu Pellervo-Seuran ja Suomen osuustoimintaliikkeen 25-vuotisjuhlaan*. Sisältää katsauksia Suomen osuustoimintaliikkeen historiaan, muistelmia ja kaunokirjallisia kirjoituksia. 1924. 303 sivua ja 67 kuvaa. Hinta 15: —, sid. 25: —.

Pellervon toimisto.

Helsinki, Simonk. 6.

Pellervon pikkukirjasia

on aikaisemmin ilmestynyt:

- N:o 1. *Ph. Suuronen*, Osuuskuntien toimitsijain vastuun-
alaisuudesta. 1911. Toinen painos. Hinta 1 mk.
N:o 2. *Hannes Gebhard*, Liikkeemme kymmenvuotiset
saavutukset. 1909. Hinta 1 mk.
N:o 3. *Hedvig Gebhard*, Naiset ja osuustoiminta. 1910.
Hinta 1 mk.
N:o 4. *Hans Müller*, Osuuskauppaliikkeen kehitys nyky-
aikana ja tulevaisuudessa. 1910. Hinta 1 mk.
N:o 5. *Hannes Gebhard*, Isä Raiffeisen. 1912. Hinta 1 mk.
N:o 6. *Jonni Sääntti*, Osuusmeijerien tilintarkastus. *Oh-
jeita tarkastajille*. 1916. Hinta 1 mk.
N:o 7. *Ake Lönnberg*, Osuuskassojen tilintarkastus. *Oh-
jeita tarkastajille*. 1916. Hinta 1 mk.
N:o 8. *Hannes Gebhard*, Suomen osuuskauppaliike koh-
talokkaalla hetkellä. 1916. Hinta 1 mk.
N:o 9. *Ilmari Saari*, Maaseudun palovakuutuksesta ja
sen kehittämisestä. 1917. Hinta 1 mk.
N:o 10. *Kyösti Haataja*, Itsenäistyneät torpparit ja osuus-
toiminta. 1920. Hinta 1 mk.
N:o 11. *F. M. Pitkäniemi*, Trustit, sosialismi ja osuus-
toiminta. 1920. Hinta 1 mk 50 p.
N:o 12. *Juhani Leppälä*, Osuuskassat maanviljelijäin luon-
ton tyydyttäjinä ja rahankierron järjestäjinä maaseu-
dulla. 1920. Hinta 1 mk 50 p.
N:o 13. *Kyösti Haataja*, Asutustoimi ja osuuskassat. 1925.
Hinta 1 mk 50 p.

Pellervo-Seuran

LAINOPIILLINEN NEUVONTATOIMISTO

antaa suullisia ja kirjallisia neuvoja lakiasioissa osuuskunnille, Pellervo-Seuran ja osuuskun-
tien jäsenille sekä kunnille ynnä niiden viran-
omaisille ja asiamiehille kuntaa koskevissa
asioissa. Niinikään laaditaan testamentteja,
vuokrakontrahteja, kauppa- ynnä muita väli-
kirjoja, toimitetaan asiakirjain jättämistä pää-
kaupungin virastoihin ja niiden ulosottamista y. m.
Kun Neuvontatoimiston avustusta pyytää osuus-
kunnan jäsen, on mukaan liitettävä todistus
siitä, että hän on jonkun osuuskunnan jäsen.

Palkkiot halvat!

Hinta 2: —.